

TJÖRNS KOMMUN

Skärhamn Södra hamnen – Naturinventering inför upprättande av MKB för detaljplan

Göteborg 2017-07-14

Skärhamn Södra hamnen – Naturinventering inför upprättande av MKB för detaljplan

Datum	2017-07-14
Uppdragsnummer	61471253515000
Utgåva/Status	Slutversion

LINDVED HÅKAN
Uppdragsledare

Kaisa Malmqvist
Handläggare

Håkan Lindved
Granskare

Ramböll Sverige AB
Box 5343, Vädursgatan 6
402 27 Göteborg

Telefon 010-615 60 00

Unr 61471253515000

Sammanfattning

Tjörns kommun planerar för utvidgning av Akvarellmuseet samt hotell m.m. i Södra hamnen i Skärhamn och upprättar en detaljplan för området.

Ytorna som framförallt berörs är bergsområden som är bitvis svårtillgängliga och som idag inte har någon specifik skötsel. Därmed har också naturvärdena blivit mer triviala och floran består mestadels av vanliga arter. Tidigare har de fridlysta arterna sandmålla och strandvallmo rapporterats från området, men dessa påträffades inte. Några andra rödlistade eller fridlysta växtarter påträffades inte heller i de besökta ytorna. Bergsområdena, framförallt ytan mittför akvarellmuseet, erbjuder fina utblickar ut mot Skärhamn och mot havet men tillgängligheten är begränsad till följd av kuperad terräng.

Förbättrad tillgänglighet samt skötsel aspekten av kvarvarande naturytor bör vägas in i de fall ytor sparas i samband med olika etableringar.

På en pir i området planeras hotell. Landytan har inga naturvärden utan består av hårdgjorda ytor. Området är inte heller så tilltalande för besökare idag, även om det är möjligt att gå ut på piren och det finns några bänkar att sitta på. Vissa marina värden kan finnas i området, vilket dock inte undersöks närmare vid denna inventering. Den marina floran är riklig utmed stenslätten som utgör erosionskydd för piren.

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Utredningsområdet.....	1
2.	Rödlistade och fridlysta arter	2
3.	Besökta ytor	4
3.1.1	Yta 1: Berget mitt för akvarellmuseet	4
3.1.2	Yta 2: Bergsområde med våtmarksytor	6
3.1.3	Yta 3: Berget öster om "Lokalgata"	9
3.1.4	Yta 4: Berget mitt för hamnen	10
3.1.5	Yta 5: Piren	11
4.	Sammanvägd bedömning av ytornas värde för natur- och friluftsliv	13
5.	Referenser	13

Bilagor

Bilaga 1: Plankarta, västra delen, koncept 2016-12-15

Bilaga 2: Plankarta, östra delen, koncept 2016-12-15

Skärhamn Södra hamnen – Naturinventering inför upprättande av MKB för detaljplan

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Detaljplanearbete pågår i Södra Hamnen i Skärhamn, bland annat för ett hotell samt utvidgning av Akvarellmuseet. Länsstyrelsen i Västra Götaland län har i yttrande över avgränsningen av MKBn framfört att en naturinventering bör göras av området som ska exploateras, bland annat då det förekommer äldre uppgifter om de fridlysta växterna strandvallmo och sandmålla. Även strandskyddsaspekter behöver belysas.

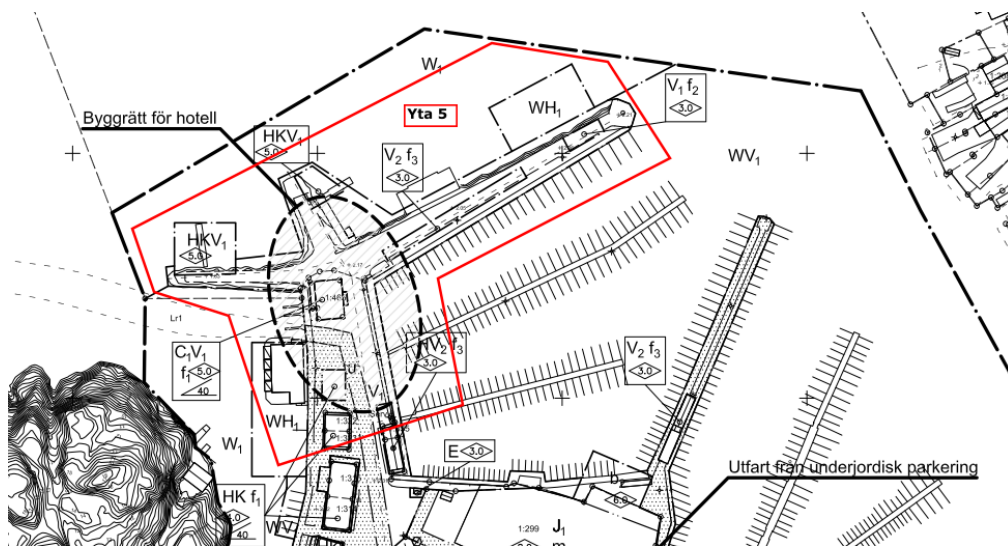
En översiktlig naturinventering av de landmiljöer som exploateras har genomförts av Kaisa Malmqvist, Ramböll, den 10 juli 2017. Tidigare kända uppgifter från området har också inhämtats, bland annat från Artportalen.

1.2 Utredningsområdet

Utgångspunkt för inventeringen är ett förslag till detaljplanekarta från december 2016, se bilaga 1 och 2. Inom området har det föreslagits att vissa ytor ska exploateras, se markering i Figur 1 och Figur 2.

Figur 1 Röda ytor är ytor där exploatering föreslås och som undersökts särskilt. Utdrag ur koncept till detaljplanekarta 2016-12-15

Figur 2 Piren i norra delen, där ett hotell föreslås. Röda området besöktes. Utdrag ur koncept till detaljplane-karta 2016-12-15

2. Rödlistade och fridlysta arter

Ett antal arter har rapporterats in på Artportalen från området. I övrigt har inte detaljplaneområdet dokumenterats i något naturvårdsunderlag. I en satellitbildtolkning har vissa ytor i den marina miljön öster om småbåtshamnen bedömts ha sannolik förekomst av ålgräs.

Ett utdrag över rapporterade arter från området har gjorts från Artportalen 2017-05-22 och 2017-07-11.

Äldre uppgifter om strandvallmo och sandmålla finns från området. Strandvallmon har bedömts vara utgången, enligt senaste rapporten från 2003. Sandmålla har inte rapporterats från området sedan 1994. I övrigt berör inte exploateringsområden några tidigare kända fyndplatser för rödlistade eller fridlysta växtarter.

Figur 3 Tidigare lokaler för sandmålla och strandvallmo.

Varken strandvallmo eller sandmålla påträffades under inventeringen. Mållor, troligen spjutmålla och möjligen ytterligare någon art av målla (flikmålla/broskmålla), påträffades i sandmiljön på den intilliggande stranden, som också besöktes utifall koordinaterna för arterna skulle vara något felaktiga.

Inga rödlistade eller fridlysta växter påträffades under inventeringen.

Ett antal fågelarter har rapporterats från närområdet, där arter som är rödlistade framgår av Tabell 1. Alla vilda fåglar berörs av EU:s fågeldirektiv och därmed Artskyddsförordningen. Arterna bedöms inte påverkas i någon nämnvärd omfattning av att vissa ytor tas i anspråk, då liknande miljöer finns i stor omfattning i närområdet. Arter som troligen utnyttjar bergsområdena för födosök och kanske även häckning är ängsbiplärka, stare, tornseglare och hussvala. Svart röstjärt är en art med koppling till mer urbana miljöer och bedöms inte påverkas negativt av föreslagna etableringar. Övriga arter hör hemma i havsmiljön där de ytor som berörs i stort sett redan är påverkade genom den befintliga piren.

Tabell 1 Rödlistade fågelarter som rapporterats från närområdet.

Art	Klassning i rödlistan
Gråtrut	Sårbar
Ejder	Sårbar
Svart röstjärt	Nära hotad
Tretåig mås	Starkt hotad
Stare	Sårbar
Silltrut	Nära hotad
Ängspiplärka	Nära hotad
Tornseglare	Sårbar
Hussvala	Sårbar

3. Besökta ytor

I detta avsnitt beskrivs de ytor som besökts mer ingående. Karta över besökta ytor framgår av Figur 1 och Figur 2.

3.1.1 Yta 1: Berget mitt för akvarellmuseet

Upp till detta bergsområde går det små upptrampade stigar här och var från Akvarellmuseets parkering som avslöjar att folk går upp hit för att titta på utsikten. Längs dessa små stigar finns förutsättningar för att flora mer kopplad till traditionell hävd ska kunna klara sig. Bland annat påträffades kattfot och knägräs i närheten av platsen där strandvallmo och sandmålla en gång ska ha funnits.

Berget är brant och här finns gott om skrevor och block, så området kan inte anses lättillgängligt, även om det är relativt öppet. Området är mestadels hållmark och den vegetation som finns består av ljung, stensöta samt gräs som fårsvingel och knägräs. Slyppslag av rönn, björk, al, rosväxter, brakved och björnbär förekommer i klippskrevor. I övrigt är området inte så blomrikt, men trift, smällglim, blodrot, rödklint och flockfibblor förekommer. I kanten av gångvägen mot stranden växer röllika och blåeld.

Tabell 2 Terrängen är bitvis mycket svårframkomlig. Foto Ramböll.

Figur 4 Vy mot hamnen, med Akvarellmuseet till vänster i bild. Foto Ramböll.

Figur 5 Besökare på berget. Foto Ramböll

Sammanvägd bedömning: Området har vissa naturvärden med inslag av blommande växtlighet, men framförallt har området värden för friluftslivet. Tillgängligheten till området för allmänheten är begränsad, smala, branta stigar leder upp på berget. Alltför omfattande ingrepp i berget skulle påverka landskapsbilden negativt.

3.1.2 **Yta 2: Bergsområde med våtmarksytor**

I detta område är terrängen mer plan och vegetationen tätare, framförallt i anslutning de öppna våtmarksytor som förekommer i området. I en tidigare inventering (Norconsult 2017) påträffades mindre vattensalamander i området.

I anslutning till våtmarksmiljöerna växer vattenklöver, klockljung, kråkbär, ängsull m.m. och uppslag av lågväxt björk, rönn och viden förekommer. I torrare delar växer ljung, en, kaprifol, knägräs och trift. Höjddpartierna är i stort sett vegetationsfria, förutom gräs i klippskrevorna.

Figur 6 En av två öppna våtmarker i området. Foto Ramböll.

Då det går en allmän gångväg precis intill ytan är det troligt att människor ibland besöker platsen. För att komma till dit från gångvägen behöver man dock korsa en mindre våtmarksyta. Det går också att gå hit från bergstoppen vid Akvarellmuseet, även om terrängen bitvis är svår.

Figur 7 Våtmarksyta mellan gångvägen och föreslagna exploateringsytor. Denna yta hade en öppen vattenspegel vid Norconsults inventering i våren 2017. Foto Ramböll.

Figur 8 Vy mot stranden från området. Foto Ramböll.

En annan möjlighet att komma hit är via från bebyggelsen i söder, se Figur 9. Den passagen är förmodligen mer avhållande för människor, även om byggnaderna hyser företag och inte bostadsbebyggelse. Det går inte att ta sig in i området från öster, eftersom en lodrät brant och staket hindrar.

Figur 9 Teoretiskt möjlig passage in till området, från bebyggelse i söder. Foto Ramböll.

Sammanvägd bedömning: Området har naturvärden i form av bland annat våtmarker. Området bedöms ha vissa värden för friluftslivet. Området är lätt att röra sig i när man väl är på plats, men det är inte så enkelt att ta sig till platsen.

Ingrepp här skulle ha en påverkan på landskapsbilden då det även här är bergsklackar som berörs.

3.1.3 **Yta 3: Berget öster om "Lokalgata"**

På berget öster om gatan "Södra Hamnen" föreslås en etablering uppe på berget. På plats kunde konstateras att det inte är möjligt att ta sig till platsen ifråga från gatan nedanför, då bergsväggen är mycket brant och delvis påverkad av tidigare sprängning, vilket gett lodräta branter. Vegetationen i branten består huvudsakligen av ljung och gräsväxter.

Figur 10 Från gatan nedanför är det mycket brant upp mot den aktuella ytan. Foto Ramböll.

Det går inte heller att ta sig till platsen från norr eftersom även bergsbranterna som vetter mot hamnen är lodräta. Däremot finns en gångbana som man kommer till om man går längs Skutvägen, som är en gata öster om planområdet. Här berget är naturligt något mindre brant.

På grund av att det är så pass svårt att ta sig platsen, gjordes bedömningen på håll. Hällmarkerna i denna del ser något mer igenväxta ut, med undantag för den kala hällmarken på toppen. Vegetationen består i huvudsak av ljung och gräs

samt sly av björk och rönn. Det är mycket torrt uppe på bergstopparna och mycket glest med blommande växtlighet, men inslag av bergsskrabba, flockfibblor och smällglim förekommer.

Figur 11 Vy mot platsen från nordöst. Foto Ramböll.

Sammanvägd bedömning: Ur strandskyddssynpunkt är platsen troligen ointressant för allmänheten. Möjligen tar sig närboende hit ibland. Platsen skulle kunna betraktas som en sk "lucktomt", då annan bebyggelse finns närmare vattnet och intill platsen på båda sidor. Naturvärdena får anses begränsade då området är relativt igenväxt. Landskapsbilden riskerar dock att påverkas då det är en bergstopp som skulle påverkas.

3.1.4

Yta 4: Berget mitt för hamnen

En yta i anslutning till befintlig bebyggelse finns med i utkastet till detaljplan, men det är oklart om bergytan berörs av planerad exploatering. Platsen har inte besökts utan endast bedömts på håll. Bergsområdet är en förlängning av området i yta 1 och bedöms bestå av motsvarande miljöer, d.v.s branta bergsidor mot hamnen samt öppen hållmark med arter vanligt förekommande i Bohuslän. Då höjdskillnaden mot hamnen är stor, förmodas även denna plats ha fin utsikt ut mot övriga Skärhamn.

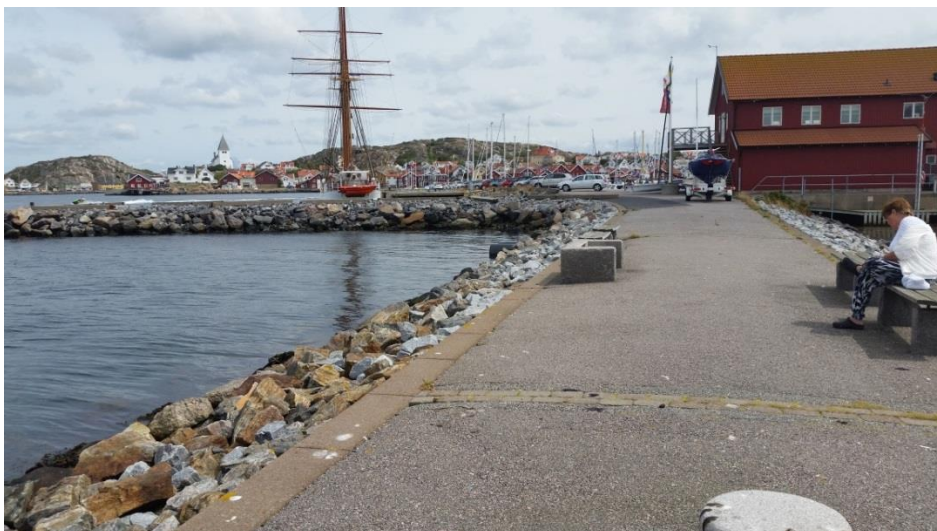
Tabell 3 Befintlig bebyggelse i hamnen, strax väster om yta 4. Foto Ramböll.

3.1.5

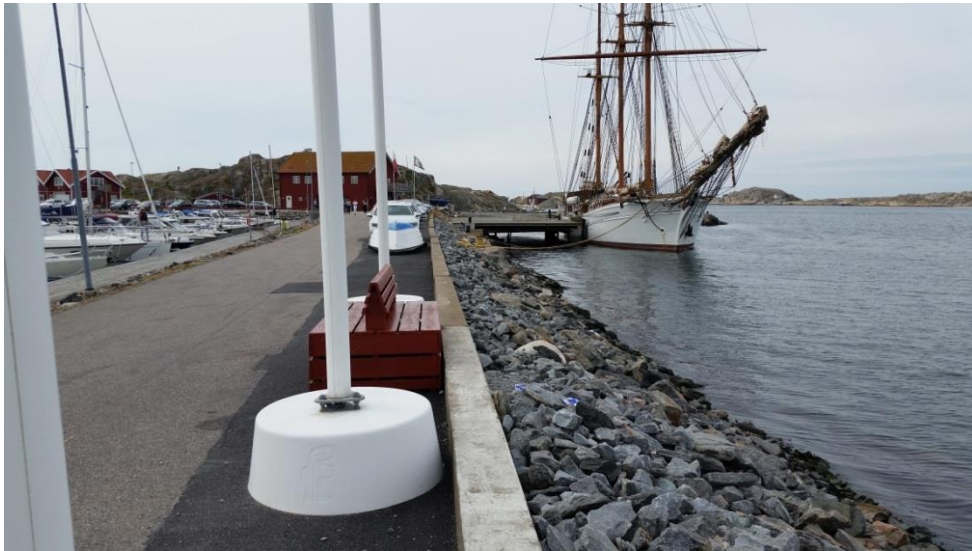
Yta 5: Piren

Piren består på land av hårdgjorda ytor utan någon vegetation att tala om. I stenkrossmaterialet ner mot vattnet växer enstaka plantor av strandkål. Platsen besöktes i huvudsak för en bedömning av tillgängligheten. Hela piren är tillgänglig för allmänheten på så sätt att det inte finns några bommar eller avhållande skyltar.

På både den västra och östra delen av piren finns det några sittbänkar. Några andra särskilda anordningar för allmänheten finns inte och det förekommer inga butiker eller liknande i denna del. Den östra piren består till stor av parkeringsplatser.

Figur 12 Västra delen av piren. Foto Ramböll.

Figur 13 Östra delen av piren

Inventering av marina värden har inte ingått i denna inventering, men det kunde konstateras att det växer flera arter av alger i ytorna med stenkross under vattenytan.

Figur 14 Flera olika arter av alger förekommer längs pirens stenkrossmaterial. Foto Ramböll.

4. Sammanvägd bedömning av ytornas värde för natur- och friluftsliv

Bergsmiljöerna i området tillhör en naturtyp som kan kallas ljunghed och som är en rest av ett tidigare odlingslandskap. Arter med koppling till denna naturtyp är beroende av att markerna hålls öppna, vilket historiskt har skett med hjälp av betesdjur men också genom att markerna bränts av. Bergsmiljöer av den typ som förekommer i området är mycket vanliga i Bohuslän, men ovanliga i ett globalt perspektiv. I vissa av Bohuslans naturreservat görs stora insatser för att restaurera ljunghedar¹.

Området ifråga har idag ingen specifik hävd eller skötsel. Den störning som sker av människor som trampar upp stigar o.s.v. är positiv för många arter genom att det skapas blottor och öppna brynmiljöer. Till stor del är det öppen hållmark i området där det naturligt inte kommer upp någon vegetation.

Några rödlistade arter påträffades inte i området, men det skulle vara relativt enkelt att höja områdets naturvärden genom exempelvis mer slyröjning eller genomföra mindre naturvårdsbränningar. Detta bör vägas in vid avvägningar mot exploatering av ytor. Skötselaspekten av kvarvarande naturytor bör också vägas in i de fall ytor sparas i samband med olika etableringar.

Området har värden för friluftslivet genom sina möjligheter till utblickar mot havet. Det märks särskilt vid bergsområdet mitt emot Akvarellmuseet, som har många besökare, att människor även passar på att njuta av utsikten från berget. Detta trots att området är svårtillgängligt. Övriga bergsytor är svårare att ta sig till, även om det är teoretiskt möjligt om man har kännedom om området.

5. Referenser

Norconsult, Inventering av groddjur i Södra Hamnen, Skärhamn, Tjörns kommun 2017-05-29.

Hemsidor:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, webb-gis 2017-07-11

Artportalen, 2017-05-22 och 2017-07-11

¹Se exempelvis GRACE-projektet, <http://www.graceprojektet.se/>

PLANBESTÄMMELSER

Fyllande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet. Endast anpnan användning och utformning är tillåten.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Detailplanegräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV ALLMÄN PLATS

- Lokalttrafik
- Gång- och cykeltväg
- Torg
- Naturområde

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

- Bostäder
- Bostäder, ej i markplan
- Samlingsställe
- Teknisk anläggning
- Handel
- Smaindustri
- Kontor
- Parkering
- Parkering som får byggas under NATURMARK
- Kultur
- Hamn, hamnarkuten verksamhet
- Sjöbodar

ANVÄNDNING AV VATTENOMRADEN

- W₁ Öppet vatten, förtjningsanordningar får finnas
- W₂ Småskistsamn
- W₃ Flytande verksamheter och restaurang
- W₄ Frysande verksamheter och restaurang
- W₅ Frysande verksamheter och restaurang

UTFORMNING AV ALLMÄN PLATS

- +0,0 Föreskriven höjd över nollplanet.
- gång Gångväg
- gång Gångväg

UTNYTTJANDEGRAD

≤1000 Största byggnadsareal/arealrameter.

BERÄKNING AV MARKENS BEBYGGANDE

- Byggnad får inte uppföras, bilparkering och byggor medges.
- 6 Markén ska vara tillgänglig för gemensamhetsanläggning.
- u Markén ska vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar.
- x Markén ska vara tillgänglig för allmän gång- och cykeltrafik.
- x₁ Markén ska vara tillgänglig för allmän gång- och cykeltrafik till en fri höjd av 4,2 meter.

MARKENS ANORDNANDE

- +0,0 Föreskriven höjd över nollplanet.
- gångbro
- Max två gångbroar som sammanbinder byggnader får finnas. Max bredd på gångbro är 4 meter. Fri höjd mellan mark och brons underkant ska vara minst 4,2 meter.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

- n xxx
- p xxx
- 0 Högstå byggnadshöjd i meter.
- 10 Högstå byggnadshöjd i meter över nollplanet.
- 11 Högstå nockhöjd i meter. Härutöver får enskilda tekniska anordningar som t ex skorstenar och ventilationsutsläpp ståca upp.
- 12 Fasader ska utföras i träpanel och målas i färdigt färg. Tak ska utföras som sadeltak och förses med takpannor i mätt röd färg.
- 13 Fasader ska utföras i träpanel och målas i traditionell slämfärgskulör. Tak ska utföras som sadeltak och förses med takpannor i mätt röd färg.
- 14
- 15

1 Fasader ska utföras i träpanel och målas i färdigt färg. Tak ska utföras som sadeltak och förses med takpannor i mätt röd färg. Max 5 % av fasadytan få utgöras av fönster.

14 Fasader ska utföras med ljus färg. Tak ska utföras som sadeltak och förses med takpannor i mätt röd färg.

15 Utvylind av tryckbank utföras för att säkerställa släntstabiliteten.

16 Byggnader på ej uppföras utan att säkerställa släntstabiliteten.

17 Verksamhet får inte vara störande för sin omgivning.

18 Kommun är ej huvudman för allmän plats.

19 Strandskyddet är upphävt.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandebuden är tio år från den dag planen vinner laga kraft.

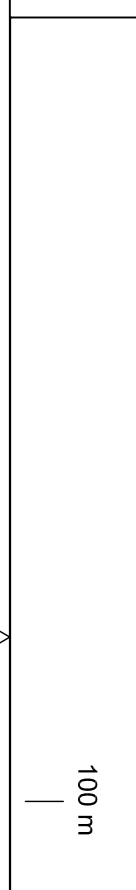
Kommunen är ej huvudman för allmän plats.

Strandskyddet är upphävt.

KONCEPT
2016.12.15

Planens slutliga utformning återstår att fastställa

Plankarta

- TILL DETALJPLANEN HÖR FÖLJANDE HANDLINGAR:**
- Planbeskrivning
 - Genomförandebeskrivning
 - Samrådsredogörelse
 - Utvärderande efter utställning
 - Fasthetsförteckning
 - Plankarta
 - Illustrationskarta

